

'JE BENT PAS DOOD ALS NIEMAND MEER OVER JE PRAAT'

Najaarsprogramma rouw en verlies

Samen je overleden familieleden en vrienden herdenken: voor veel mensen is het een waardevol en onontbeerlijk deel van het leven. Daarom organiseert de stad gelegenheden waar dat kan. Ook Peter, Kristel, Tomas en Diewer verloren een dierbare. Zij hebben projecten op touw gezet om lotgenoten te steunen.

'Het taboe rond de dood bij kinderen doorbreken'

Diewer (41): 'Lucas was vaak hees. Maar de neus-keel-oorarts stelde ons gerust: kinderen van vier jaar roepen nu eenmaal vaak. Een jaar later raadde de school ons aan om zijn gehoor te laten testen, omdat Lucas zo luid praatte. Vlak voor onze afspraak merkten we dat hij een zwelling had in zijn mond. Na een scan viel het verdict: een tumor zo groot als een tennisbal in zijn hoofd-halsgebied. Hij werd meteen opgenomen in het ziekenhuis.'

Tomas (48): 'Na een intensieve chemo- en bestralingskuur was de tumor weg. Helaas niet voor lang: een jaar later was de kanker terug. Bestraling was geen optie meer, en chemo hielp onvoldoende. In september 2015 zijn we ermee gestopt. We zouden enkele maanden later starten met een alternatieve protonentherapie. Maar de ziekte heeft ons ingehaald: in november werd Lucas zo ziek dat hij zware morfine nodig had. Op 6 januari 2016 is hij gestorven. Hij was zeven.'

Diewer: 'Ik vind het nog altijd moeilijk om na Nieuwjaar de draad weer op te pikken. Ook de verjaardagen zijn zwaar. Net als 1 september: de dag dat alle kinderen terugkeren naar school - maar Lucas niet.'

Tomas: 'Lucas was echt een *professorke*: in het ziekenhuis wilde hij alles weten over zijn behandeling, de machines en zijn lichaam. We hebben er altijd heel open met hem over gepraat. Toen de chemobehandeling stopte, wilden we hem vertellen dat hij waarschijnlijk zou sterven. Maar psychologen vonden het te vroeg. We zijn echt gebotst op een taboe: met kinderen praat je niet over de dood.'

'Tijdens zijn behandeling heb ik een kinderboek geschreven, 'Nooit meer beter', over een jongen die weet dat hij doodgaat. Dat heb ik nog aan Lucas kunnen voorlezen. In 2019 hebben we de vzw Lucas for Life opgericht om het boekje uit te kunnen geven. Iedereen kan het bestellen via onze website. De opbrengst gaat naar het KITES-team van het UZ, dat palliatieve kinderen thuis begeleidt.'

Diewer: 'Met onze vzw lanceren we op 15 november ook een gratis online educatief pakket, om de dood bespreekbaar te maken bij kleuters. Jonge kinderen gaan er vaak beter en opener mee om dan volwassenen. We hopen dat scholen en mensen thuis met het pakket aan de slag gaan.'

► Peter bij de troostmuur op de Stadsbegraafplaats, waarop binnenkort een gedicht van hem komt te staan.

► Kristel met haar dochtertjes onder hun koesterdeken.

‘Gedichten voor mensen die eenzaam sterven’

Peter Mangel Schots (49): ‘Toen ik 36 was, is mijn vader Jos gestorven. Hij leed aan kanker. Zeven jaar later ben ik gedichten over hem beginnen te schrijven, voor mijn dichtbundel ‘Synchroonliefde’. Pás zeven jaar later: verdriet mag niet te rauw meer zijn als je er goede poëzie van wil maken. Anderen moeten zich erin kunnen herkennen. Gedichten zeggen wat mensen zelf moeilijk onder woorden kunnen brengen. Ik geloof echt dat poëzie troost kan bieden.’

‘Dankzij de gedichten heb ik afscheid kunnen nemen van mijn vader, en da’s heel belangrijk in een rouwproces. Maar er sterven ook eenzame mensen van wie niemand afscheid neemt, zelfs niet op hun begrafenis. Daarom zijn we in 2014 gestart met de Leuvense versie van ‘De Eenzame Uitvaart’: dichters schrijven een gedicht voor mensen die eenzaam gestorven zijn, en dragen dat op de uitvaart voor. We proberen het gedicht heel persoonlijk te maken. Ik verzamel altijd informatie over de mens die gestorven is, bijvoorbeeld via verplegers of bureaus. Intussen hebben we 29 eenzame uitvaarten verzorgd.’

‘We doen het niet alleen voor degene die gestorven is, maar ook als boodschap voor de maatschappij: ‘Als je sterft, word je niet zomaar vergeten.’ Je bent pas dood als niemand meer over je praat. Ik ben tevreden dat we toch een beetje een verschil kunnen maken.’

‘Tastbare herinneringen doen deugd’

Kristel Lemmens (36): ‘Na de geboorte van Linde, onze oudste dochter, kreeg mijn vriend mentale problemen. Ondanks professionele hulp beterde het niet. Het woog zwaar op onze relatie, en uiteindelijk zijn we uit elkaar gegaan. In februari 2017 is hij uit het leven gestapt. Onze jongste dochter Fran beseft niet wat er gebeurd was, maar Linde was toen vier en snapte het wél.’

‘Nu, vijf jaar later, is het nog steeds niet gemakkelijk, maar we zijn oké. Het verdriet komt en gaat. Op verjaardagen is het soms lastig. Linde is onlangs tien geworden. Papa was er natuurlijk niet bij. Hij zal haar ook nooit zien paardrijden. Zulke kleine dingen maken haar verdrietig. Dat weegt op je moederhart. Het enige wat je wil, is je kind gelukkig zien.’

‘Ik wilde dat de meisjes spullen van hun papa hadden om te koesteren. Zo kwam ik op het idee om dekentjes te naaien van zijn kleren. De dekentjes liggen áltijd in hun bed. Ze helpen om over hun papa te praten. Dan wijzen ze de stofjes aan – dit is van zijn pyjama, dit van zijn voetbalshirt – en vertel ik erover.’

‘Ik merkte dat de dekentjes mijn dochters heel veel deugd deden. Daarom maak ik nu ook voor andere mensen zulke ‘koestercadeaus’. Ik heb er een eigen bedrijfje voor opgericht, ‘Vergeet-je-nietje’. Het geeft mij veel voldoening dat ik zo anderen kan helpen om troost te vinden.’

Najaarsprogramma rouw en verlies

Dit najaar kan je deelnemen aan tientallen activiteiten rond rouw en verlies. Ontdek het volledige programma op www.leuven.be/rouw-en-verlies.

- **Reveil:** concerten en voordrachten van onder meer Peter Mangel Schots. di 01/11 | Stadsbegraafplaats, Diestseveld en Abdij van Park
- **Begraafplaatswandeling met kinderen:** voor (groot)ouders en kinderen vanaf 3 jaar. zo 06/11 | 14 – 15.30 uur | Diestseveld

- **Expo Lost Heartbeats:** audiovisuele verliesverhalen tot zo 06/11 | Abdij van Park
- **Lancering ‘Doodgewoon’:** Lucas for Life vzw lanceert haar educatief pakket. di 15/11 | 19 – 21 uur | Tweebronnen
- **Wereldlichtjesdag en nocturne:** de stad zet kaarsjes op alle kindergraven. Op de Stadsbegraafplaats gebeurt dat tijdens een nocturne met muziek en warme dranken. Zet je samen met je straat ook graag thuis een kaarsje voor het raam? Bestel online een gratis kaarsenpakket. zo 11/12 | 18 uur | Stadsbegraafplaats